riilVärmdö kommun

Värmdö kommun
Besöksadress: Skogsbovägen 9-11
Postadress: Värmdö kommun
134 81 Gustavsberg
08-570 470 00
varmdo.kommun@varmdo.se
www.varmdo.se

Yttrande
Värmdö kommun dnr: 2025KS/0194
Region Stockholm dnr: RS 2025-095
Datum: 2025-09-09

Yttrande gällande regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen 2060 - granskningshandling

Värmdö kommun har getts möjlighet att yttra sig över granskningsförslaget för Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (RUFS) 2060. Värmdö kommun yttrade sig över samrådsförslaget för RUFS i juli 2024 och lyfte då särskilt att kommunen kan bidra till regionens utveckling med nya bostäder och näringslivsutveckling, men att detta förutsätter satsningar på infrastruktur och kollektivtrafik. Vidare framhölls att östra regionens och skärgårdens möjligheter inte framgick i RUFS kartor och därför behövde tydliggöras. Yttrandet betonade också Värmdös sårbarhet för klimatförändringarnas effekter som havsnivåhöjning, erosion och översvämningar och att klimatanpassning bör omfatta både stad och skärgård.

Värmdö kommun ser positivt på att granskningsförslaget till RUFS 2060 tydligare lyfter frågor om kärnöar, robusthet och beredskap samt stärker kopplingen mellan skärgårdens natur- och kulturvärden och regionens attraktionskraft. Samtidigt konstaterar kommunen att infrastrukturbehovet i de östliga delarna fortfarande inte framgår tillräckligt tydligt. För att Värmdö ska kunna bidra till bostadsutveckling, näringsliv och stärkt beredskap krävs kapacitetsstark kollektivtrafik, utbyggd sjötrafik och cykelvägnät samt en tydligare prioritering av östliga infrastrukturprojekt.

Kommunen framhåller också behovet av att Gustavsberg lyfts fram som kultur- och designkluster samt att de östra regiondelarnas potential för både näringsliv och totalförsvar ges större utrymme.

Yttrande

Värmdö kommun yttrade sig över samrådsförslaget för RUFS i juli 2024 och lyfte då särskilt att kommunen kan bidra till regionens utveckling med nya bostäder och näringslivsutveckling, men att detta förutsätter satsningar på infrastruktur och kollektivtrafik. Gustavsberg lyftes fram som ett internationellt erkänt kulturkluster med keramik, ateljeer och porslinstillverkning. Vidare framhölls att de östra regiondelarnas och skärgårdens möjligheter osynliggörs i RUFS kartor och därför behövde tydliggöras. Yttrandet betonade också Värmdös sårbarhet för klimatförändringarnas effekter som havsnivåhöjning, erosion och översvämningar och att klimatanpassning bör omfatta både stad och skärgård.

Infrastruktur och tillgänglighet

Värmdö kommun vidhåller att en fungerande infrastruktur är en förutsättning för att kommunen ska kunna bidra till regionens utveckling med nya bostäder, fler arbetstillfällen och en stärkt beredskap.

Enligt den till RUFS bilagda beräkning av demografiskt bostadsbehov i Stockholmsregionen förväntas Värmdö kommun bidra med 250-400 bostäder per år fram till 2040 och 200-300 bostäder per år mellan 2041-2060. Värmdö har tidigare tillhört de kommuner i regionen som tagit stort ansvar för bostadsförsörjningen och vill även framgent kunna bidra till regionens utveckling. Kommunen har dock svåra utmaningar med framkomlighet och infrastruktur med ett omfattande beroende av statliga vägar, utspridd bebyggelsestruktur, skärgårdens utveckling och anpassningar till ett förändrat klimat. Med utgångspunkt i framkomlighetsutmaningarna har kommunen sänkt sina bostadsmål till en genomsnittlig tillväxt på cirka 150-250 bostäder per år. För att kommunen fortsatt ska kunna vara med och bidra till regionens utveckling krävs en robust och fungerande infrastruktur och prioritering av den i Värmdös geografi. Dagens transportsystem inom kommunen men även till och från Slussen, som är en viktig målpunkt för många Värmdöbor, är högt belastat och har en stor störningskänslighet.

Värmdö kommun välkomnar att RUFS slår fast behovet av en kapacitetsstark kollektivtrafik, men de östliga infrastrukturprojekten nämns fortfarande inte vid namn. Kommunen ser detta som en brist som riskerar att fördröja nödvändiga investeringar och försvaga regionens östra delar. Kommunen anser även att Regionen behöver ta ansvar för ett sammanhållet spårreservat från Stockholm, genom Nacka till Värmdö för att möjliggöra utveckling och utbyggnad av en mer kapacitetsstark kollektivtrafik på sikt.

I bilagan till RUFS "Långsiktiga utvecklingsbehov av transportsystemet" konstateras att delar av öst- och sydostsektorn i länet i dag saknar kapacitetsstark kollektivtrafik, med undantag för befintliga expressbussar. Med tanke på kommunernas utveckling och förväntade resandeökningar framhålls att det finns växande kapacitetsbrister i de radiella stråken mot de centrala delarna av regionen. Särskilt lyfts behovet av tillgänglighetsskapande och kapacitetsstark kollektivtrafik mot Värmdö. Värmdö kommun anser att RUFS inte bara bör hänvisa

till detta behov i bilaga, utan också uttryckligen skriva in kapacitetsstark kollektivtrafik till Värmdö i huvudtexten.

Kommunen vidhåller att RUFS uttryckligen behöver innehålla:

- Östlig förbindelse som en central del av transportsystemet. Förbindelsen behövs för att möta tillväxten i Nacka och Värmdö och redundans i det regionala vägnätet.
- Spårbunden kollektivtrafik till Värmdö. Kommunen har reserverat mark för detta lokalt, men det behöver även göras regionalt för att säkra framkomligheten.
- Tills spårtrafik finns utbyggt behövs BRT (Bus Rapid Transit) till Ingarökrysset med förgreningar mot replipunkter.
- Utveckling av kollektivtrafik; stombussnätet är kärnan i den snabba kollektivtrafiken till och från de centrala delarna av Stockholm till Värmdö. Slussen är fortsatt den viktigaste målpunkten även när Nacka får tunnelbana.
- Förstärkta kopplingar till Vaxholm genom att säkerställa framkomlighet och ökad kapacitet längs väg 274 förbi Hemmesta för samtliga trafikslag inklusive Försvarsmaktens behov.
- Utbyggt regionalt cykelvägnät till replipunkter.
- Fortsatt satsning på sjökollektivtrafik.
- Statlig finansiering av större infrastrukturprojekt utan infrastruktur avgifter.
- Björkviks brygga pekas ut som replipunkt.

Ambulanshelikopterns placering bör utgå ifrån kortasttid tills att livsuppehållande insatser kan påbörjas. Värmdö är strategiskt placerat mitt i länet och Stockholms skärgård.

Kommunen ser positivt på att Horsstensleden inte längre är med som en utpekad farled i plankartan. Kring Horssten finns mycket höga natur- och upplevelsevärden som skulle skadas av Horsstensleden.

Värmdö i RUFS

Granskningsversionen beskriver fortsatt Stockholmsregionens attraktionskraft med stadspuls, natur och kultur. Kommunen anser att Värmdö kommun här har mycket att erbjuda inte minst i Gustavsberg som ett kulturellt kluster och genom näringslivsutveckling i gröna och blå näringar. Inte heller i granskningsförslaget till RUFS framgår den östra delen av regionens och skärgårdens utvecklingsmöjligheter och dess potential. Värmdö kommun vill gärna föra en dialog om detta.

Kommunen uppskattar att illustrationskartorna är uppdaterade och att den nya strukturbilden tydliggör de östra regiondelarna.

Skärgårdsutveckling och beredskap

Kommunen ser positivt på att kärnöar nu fått tydligare ramar och ser fram mot att gemensamt fortsätta utveckla kärnöbegreppet som verktyg i planeringen. Kommunen välkomnar att kärnöarna lyfts fram som samlingsplatser vid kris/höjd beredskap. Skärgårdens natur- och kulturvärden kopplas dessutom närmare till folkhälsa och regionens attraktionskraft, och nya indikatorer gör det lättare att följa utvecklingen. Kommunen noterar att Svartsö har lagts till i kartan och Nämdö stavas rätt. Möja saknas dock som kärnö på kartan på sidan 44.

Grön- och blåinfrastruktur samt klimat

Kommunen ser fortfarande gärna att avsnittet om grön- och blåstruktur förstärks med mätbara indikatorer för kolinlagring/kolsänkor och ett åtgärdsprogram för natur-baserade klimatanpassningsåtgärder, särskilt i kust- och skärgårdsmiljöer.

Kartor och redovisning

Kommunen noterar följande behov av förtydliganden och justeringar:

- I plankartan är det svårt att skilja symbolerna för bebyggelse och kärnöar; symboliken bör göras tydligare.
- Möja saknas som kärnö i kartan på sidan 44 och behöver markeras.
- Mörtnäs är utpekat som "strategiskt bebyggelseläge", detta strider mot kommunens översiktsplan och framkomlighetsutmaningarna längs Grisslingerakan. Utpekandet bör begränsas till Hemmesta, och Mölnvik bör i stället ingå i Gustavsberg.
- Markeringarna vid Grisslinge-Ålstäket och Farstabron i transportkartan (sid. 69) behöver förklaras eftersom den inte stämmer med den interaktiva kartan.
- Den interaktiva kartan bör harmoniseras med pdf-kartorna så att informationen är konsekvent och fullständig.

Carl Kangas
Kommunstyrelsens ordförande

Viktoria Callenmarr
Kommundirektör